ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 18ης Απριλίου 2024*

«Προδικαστική παραπομπή – Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Κανονισμός (ΕΕ) 2015/848 – Διαδικασίες αφερεγγυότητας – Κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας στη Γερμανία και δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας στην Ισπανία – Αμφισβήτηση της απογραφής που διενήργησε και του πίνακα πιστωτών που κατήρτισε ο διαχειριστής της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας – Κατάταξη των απαιτήσεων των εργαζομένων – Κρίσιμη ημερομηνία – Μεταφορά στη Γερμανία περιουσιακών στοιχείων ευρισκόμενων στην Ισπανία – Στοιχεία από τα οποία αποτελείται η συσταθείσα στο πλαίσιο δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας πτωχευτική περιουσία – Κρίσιμες χρονικές παράμετροι»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-765/22 και C-772/22,

με αντικείμενο δύο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Palma de Mallorca (εμποροδικείο αριθ. 1 της Πάλμας της Μαγιόρκας, Ισπανία), με αποφάσεις της 24ης Νοεμβρίου 2022 (C-765/22) και της 25ης Νοεμβρίου 2022 (C-772/22), οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 16 Δεκεμβρίου 2022 και στις 19 Δεκεμβρίου 2022, αντιστοίχως, στο πλαίσιο των δικών

Luis Carlos,

Severino,

Isidora,

Angélica,

Paula,

Luis Francisco,

Delfina

κατά

Air Berlin Luftverkehrs KG, Sucursal en España (C-765/22),

και

Victoriano,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

Bernabé,

Jacinta,

Sandra,

Patricia,

Juan Antonio,

Verónica

κατά

Air Berlin Luftverkehrs KG, Sucursal en España,

Air Berlin PLC & Co. Luftverkehrs KG (C-772/22),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Jürimäe (εισηγήτρια), πρόεδρο τμήματος, K. Lenaerts, Πρόεδρο του Δικαστηρίου, ασκούντα καθήκοντα δικαστή του τρίτου τμήματος, N. Piçarra, N. Jääskinen και M. Gavalec, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Richard de la Tour

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– οι Luis Carlos, Severino, Isidora, Angélica, Paula, Luis Francisco, Delfina, Victoriano, Bernabé, Jacinta, Sandra, Patricia, Juan Antonio και Verónica, εκπροσωπούμενοι από τον A. Martínez Domingo, abogado, και την I. Muñoz García, procuradora,

– η Air Berlin Luftverkehrs KG, Sucursal en España, εκπροσωπούμενη από τον L. A. Martín Bernardo, administrador concursal,

– η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον A. Ballesteros Panizo,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την S. Pardo Quintillán και τον W. Wils,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως αφορούν την ερμηνεία, αφενός, του άρθρου 7, παράγραφος 1 και παράγραφος 2, στοιχεία ζ′ και η′, και του άρθρου 35 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/848 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας (ΕΕ 2015, L 141, σ. 19), σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 72 του εν λόγω κανονισμού, και, αφετέρου, του άρθρου 3, παράγραφος 2, του άρθρου 21, παράγραφοι 1 και 2, και του άρθρου 34 του ίδιου κανονισμού.

2 Οι αιτήσεις αυτές υποβλήθηκαν στο πλαίσιο δύο ένδικων διαφορών, εκ των οποίων η πρώτη μεταξύ των Luis Carlos, Severino, Isidora, Angélica, Paula, Luis Francisco και Delfina, αφενός, και της Air Berlin Luftverkehrs KG, Sucursal en España (στο εξής: Air Berlin Ισπανίας), αφετέρου, σχετικά με την αμφισβήτηση της απογραφής που διενήργησε και του πίνακα πιστωτών που κατήρτισε ο διαχειριστής της κινηθείσας στην ισπανική επικράτεια δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας κατά της Air Berlin Ισπανίας (υπόθεση C-765/22), και η δεύτερη μεταξύ των Victoriano, Bernabé, Jacinta, Sandra, Patricia, Juan Antonio και Verónica, αφενός, και των Air Berlin Ισπανίας και Air Berlin PLC & Co. Luftverkehrs KG (στο εξής: Air Berlin), αφετέρου, σχετικά με την προσβολή πράξεως με την οποία μεταφέρθηκαν περιουσιακά στοιχεία εκτός της εν λόγω επικράτειας (υπόθεση C-772/22).

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 3, 22, 23, 40, 46, 48, 66 έως 68 και 72 του κανονισμού 2015/848 έχουν ως εξής:

«(3) Η καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς απαιτεί να λειτουργούν αποτελεσματικά και αποδοτικά οι διασυνοριακές διαδικασίες αφερεγγυότητας. Η έκδοση του παρόντος κανονισμού είναι αναγκαία για την επίτευξη του στόχου αυτού, ο οποίος εμπίπτει στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις κατά την έννοια του άρθρου 81 της Συνθήκης.

[…]

(22) Ο παρών κανονισμός δέχεται το γεγονός ότι, ως αποτέλεσμα των σημαντικών διαφορών ουσιαστικού δικαίου, δεν είναι πρακτικό να καθιερωθεί μια ενιαία διαδικασία αφερεγγυότητας γενικής εφαρμογής για ολόκληρη την [Ευρωπαϊκή] Ένωση. Για το λόγο αυτό, η άνευ εξαιρέσεων εφαρμογή του δικαίου του κράτους έναρξης της διαδικασίας θα οδηγούσε συχνά σε δυσκολίες. Αυτό ισχύει π.χ. για την εθνική νομοθεσία περί των δικαιωμάτων ασφαλείας, η οποία διαφέρει σημαντικά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Τα προνόμια που διαθέτουν ορισμένοι πιστωτές στη διαδικασία αφερεγγυότητας είναι επίσης, σε ορισμένες περιπτώσεις, τελείως διαφορετικά. Κατά την επόμενη αναθεώρηση του παρόντος κανονισμού, θα είναι αναγκαίο να προσδιοριστούν περαιτέρω μέτρα προκειμένου να βελτιωθούν τα προνόμια των εργαζομένων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ο παρών κανονισμός αποσκοπεί στο να αντιμετωπίσει τις διαφορές στις εθνικές νομοθεσίες με δύο τρόπους: Αφενός θα πρέπει να θεσπιστούν ειδικοί κανόνες για το εφαρμοστέο δίκαιο σε ορισμένες περιπτώσεις ιδιαίτερα σημαντικών δικαιωμάτων και νομικών καταστάσεων (π.χ. εμπράγματα δικαιώματα και συμβάσεις εργασίας). Αφετέρου,

παράλληλα με την κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας γενικής εφαρμογής, θα πρέπει να επιτρέπεται και η εφαρμογή εθνικών διαδικασιών που αφορούν μόνο τα περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται στο κράτος έναρξης της διαδικασίας.

(23) Ο παρών κανονισμός προβλέπει ότι η κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας μπορεί να αρχίζει στο κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη. Η διαδικασία αυτή είναι γενικής εφαρμογής και αποσκοπεί στο να συμπεριλάβει όλα τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη. Προκειμένου να προστατευθούν τα διάφορα συμφέροντα, ο παρών κανονισμός επιτρέπει την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας εκ παραλλήλου με τη διεξαγωγή της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας. Η δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας μπορεί να αρχίσει στο κράτος μέλος όπου έχει εγκατάσταση ο οφειλέτης. Τα αποτελέσματα της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας περιορίζονται στα περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται στο συγκεκριμένο κράτος μέλος. Η ύπαρξη υποχρεωτικών κανόνων συντονισμού με την κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας υπηρετεί την ενιαία αντιμετώπιση στην Ένωση.

[…]

(40) Η δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας είναι δυνατόν να εξυπηρετήσει διάφορους σκοπούς πέραν της προστασίας τοπικών συμφερόντων. Ενδέχεται να προκύψουν περιπτώσεις όπου η πτωχευτική περιουσία του οφειλέτη είναι τόσο περίπλοκη, ώστε να μην είναι δυνατόν να αντιμετωπιστεί ως σύνολο, ή όταν οι διαφορές των νομικών συστημάτων είναι τόσο σημαντικές που να δημιουργούνται δυσκολίες από την επέκταση των συνεπειών της νομοθεσίας του κράτους έναρξης της διαδικασίας στα άλλα κράτη μέλη όπου βρίσκονται τα περιουσιακά στοιχεία. Για το λόγο αυτό, ο διαχειριστής της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας μπορεί να ζητήσει την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας εφόσον το απαιτεί η αποτελεσματική διοίκηση της πτωχευτικής περιουσίας.

[…]

(46) Προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική προστασία των τοπικών συμφερόντων, ο διαχειριστής της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας δεν θα πρέπει να μπορεί να προβαίνει σε καταχρηστική ρευστοποίηση ή μεταφορά των περιουσιακών στοιχείων που βρίσκονται στο κράτος μέλος όπου υπάρχει εγκατάσταση, ιδίως με σκοπό να αποτρέψει τη δυνατότητα να ικανοποιηθούν αποτελεσματικά τα τοπικά συμφέροντα, εάν αρχίσει στη συνέχεια δευτερεύουσα διαδικασία.

[…]

(48) […] Για να εξασφαλιστεί ο δεσπόζων ρόλος της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας, ο διαχειριστής της διαδικασίας αυτής θα πρέπει να διαθέτει διάφορες δυνατότητες παρέμβασης στις δευτερεύουσες διαδικασίες αφερεγγυότητας που εκκρεμούν ταυτόχρονα. […]

[…]

(66) Ο παρών κανονισμός, στα θέματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του, θα πρέπει να καθορίζει ενιαίους κανόνες για τη σύγκρουση των νομοθεσιών οι οποίοι να αντικαθιστούν, στο πλαίσιο του πεδίου εφαρμογής τους, τις εθνικές διατάξεις ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Εκτός εάν υπάρχει αντίθετη διάταξη, θα πρέπει να εφαρμόζεται η νομοθεσία του κράτους

μέλους έναρξης της διαδικασίας («lex concursus»). Ο κανόνας αυτός για τη σύγκρουση των νομοθεσιών θα πρέπει να εφαρμόζεται τόσο στην κύρια διαδικασία όσο και στις τοπικές διαδικασίες αφερεγγυότητας. Το lex concursus καθορίζει όλα τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας, τόσο τα διαδικαστικά όσο και τα ουσιαστικά, επί των οικείων προσώπων και έννομων σχέσεων. Ο κανόνας αυτός διέπει όλους τους όρους έναρξης, διεξαγωγής και περάτωσης της διαδικασίας αφερεγγυότητας.

(67) Η αυτόματη αναγνώριση μιας διαδικασίας αφερεγγυότητας στην οποία εφαρμόζεται κανονικά το δίκαιο του κράτους έναρξης της διαδικασίας μπορεί να έρχεται σε αντίθεση με τους κανόνες δυνάμει των οποίων διεξάγονται κανονικά οι συναλλαγές στα άλλα κράτη μέλη. Για να προστατευτούν οι έννομες προσδοκίες και η ασφάλεια των συναλλαγών στα άλλα κράτη μέλη εκτός αυτού της έναρξης της διαδικασίας, θα πρέπει να προβλεφτούν ορισμένες εξαιρέσεις από το γενικό κανόνα.

(68) Είναι ιδιαίτερα αναγκαίο να προβλεφτούν για τα εμπράγματα δικαιώματα ειδικές συνδετικές έννοιες που θα παρεκκλίνουν από τη νομοθεσία του κράτους έναρξης, δεδομένου ότι τα δικαιώματα αυτά ενέχουν σημαντικό ρόλο στη χορήγηση πιστώσεων. Η αιτιολόγηση, η ισχύς και η εμβέλεια ενός τέτοιου εμπράγματου δικαιώματος θα πρέπει να καθορίζονται κανονικά δυνάμει του δικαίου της τοποθεσίας του πράγματος [και να μην επηρεάζονται από την έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας]. Ο κάτοχος του εμπράγματου δικαιώματος θα πρέπει, επομένως, να μπορεί να αξιώσει περαιτέρω το διαχωρισμό της εγγύησης από τα περιουσιακά στοιχεία, ή τον ξεχωριστό διακανονισμό της. Εάν, επί των περιουσιακών στοιχείων, υφίστανται εμπράγματα δικαιώματα δυνάμει του δικαίου της τοποθεσίας του πράγματος σε ένα κράτος μέλος, αλλά η κύρια διαδικασία διεξάγεται σε άλλο κράτος μέλος, ο διαχειριστής της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας θα πρέπει να μπορεί να ζητήσει την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας από το αρμόδιο για τα εμπράγματα δικαιώματα δικαστήριο, εάν ο οφειλέτης έχει εγκατάσταση στο κράτος αυτό. Εάν δεν κινηθεί δευτερεύουσα διαδικασία, το πλεόνασμα της πώλησης του περιουσιακού στοιχείου που καλύπτεται από εμπράγματα δικαιώματα πρέπει να καταβληθεί στον διαχειριστή της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας.

[…]

(72) Για τους σκοπούς της προστασίας των εργαζομένων και των σχέσεων εργασίας, οι επιπτώσεις της διαδικασίας αφερεγγυότητας στη συνέχιση ή στη διακοπή των σχέσεων εργασίας και στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις του κάθε μέρους που απορρέουν από τις σχέσεις αυτές, θα πρέπει να καθορίζονται από το δίκαιο που διέπει τη συγκεκριμένη σύμβαση απασχόλησης δυνάμει των γενικών κανόνων σύγκρουσης των νομοθεσιών. Ακόμη, στις περιπτώσεις όπου για τη διακοπή συμβάσεων απασχόλησης απαιτείται η συγκατάθεση δικαστηρίου ή διοικητικής αρχής, το κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται εγκατάσταση του οφειλέτη πρέπει να διατηρεί τη διεθνή δικαιοδοσία να δίνει τη συγκατάθεση αυτή, ακόμη και εάν δεν έχει αρχίσει διαδικασία αφερεγγυότητας σε αυτό το κράτος μέλος. Κάθε άλλο νομικό ζήτημα περί του δικαίου αφερεγγυότητας, όπως, για παράδειγμα, η ενδεχόμενη προστασία των απαιτήσεων των εργαζομένων με προνόμια και το καθεστώς των προνομίων αυτών, θα πρέπει να επιλύεται σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους όπου άρχισε η διαδικασία αφερεγγυότητας (κύρια ή δευτερεύουσα), εξαιρουμένων των περιπτώσεων κατά τις οποίες παρέχεται δέσμευση αποφυγής των δευτερευουσών διαδικασιών αφερεγγυότητας σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού.»

4 Το άρθρο 2 του κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ορισμοί», προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού:

[…]

5) ως "διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας" νοείται κάθε πρόσωπο ή όργανο του οποίου το καθήκον, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο προσωρινής διαδικασίας, είναι:
   i) να προβαίνει στην επαλήθευση και την παραδοχή των απαιτήσεων που υποβάλλονται κατά τη διαδικασία αφερεγγυότητας,
   ii) να εκπροσωπεί το συλλογικό συμφέρον των πιστωτών,
   iii) να διαχειρίζεται, εν όλω ή εν μέρει, τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία έχουν αφαιρεθεί από τον οφειλέτη,
   iv) να ρευστοποιεί τα αναφερόμενα στο σημείο iii) περιουσιακά στοιχεία ή
   v) να επιβλέπει τη διαχείριση των υποθέσεων του οφειλέτη.

[…]

7) ως "απόφαση για την έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας" νοείται, μεταξύ άλλων,
   i) απόφαση με την οποία κηρύσσεται από οποιοδήποτε δικαστήριο η έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας ή επιβεβαιώνεται η έναρξη της διαδικασίας, και
   ii) η απόφαση με την οποία το δικαστήριο διορίζει διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας·

8) ως "χρόνος έναρξης της διαδικασίας", νοείται το χρονικό σημείο κατά το οποίο αρχίζει να παράγει αποτελέσματα η περί ενάρξεως απόφαση, είτε υπόκειται σε ένδικα μέσα είτε όχι·

[…]

11) ως "τοπικός πιστωτής" νοείται ο πιστωτής του οποίου οι απαιτήσεις κατά του οφειλέτη γεννήθηκαν λόγω της λειτουργίας εγκατάστασης σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο του κέντρου των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη, ή σε σχέση με τη λειτουργία της εγκατάστασης αυτής·

[…]».

5 Το άρθρο 3 του κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διεθνής δικαιοδοσία», ορίζει στις παραγράφους του 1 έως 3 τα ακόλουθα:

«1. [Διεθνή δικαιοδοσία] για την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας έχουν τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη ("κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας"). Το "κέντρο των κύριων συμφερόντων" θα πρέπει να αντιστοιχεί στον τόπο όπου ο οφειλέτης ασκεί συνήθως τη διοίκηση των συμφερόντων του και, συνεπώς, είναι τόπος επαληθεύσιμος από τους τρίτους.

[…]

2. Όταν το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη βρίσκεται σε κράτος μέλος, τα δικαστήρια άλλου κράτους μέλους [έχουν διεθνή δικαιοδοσία] για την έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας, κατ' αυτού, μόνον εάν έχει εκεί εγκατάσταση. Η διαδικασία αυτή παράγει

αποτελέσματα μόνον έναντι των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη που βρίσκονται στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.

3. Όταν έχει αρχίσει διαδικασία αφερεγγυότητας σύμφωνα με την παράγραφο 1, οποιαδήποτε διαδικασία αρχίσει στη συνέχεια σύμφωνα με την παράγραφο 2 αποτελεί δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας.»

6 Το άρθρο 6 του κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαιοδοσία επί αγωγών που απορρέουν άμεσα από τη διαδικασία αφερεγγυότητας και έχουν στενή σχέση με αυτήν», ορίζει στην παράγραφό του 1 τα εξής:

«Τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο έχει αρχίσει η διαδικασία αφερεγγυότητας σύμφωνα με το άρθρο 3 έχουν δικαιοδοσία για κάθε αγωγή που απορρέει άμεσα από τη διαδικασία και έχει στενή σχέση με αυτήν, όπως οι ανακλητικές αξιώσεις.»

7 Κατά το άρθρο 7 του κανονισμού 2015/848, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εφαρμοστέο δίκαιο»:

«1. Εάν ο παρών κανονισμός δεν ορίζει άλλως, δίκαιο εφαρμοστέο στη διαδικασία αφερεγγυότητας και στα αποτελέσματά της είναι το δίκαιο του κράτους μέλους έναρξης της διαδικασίας, κατωτέρω καλουμένου “κράτος έναρξης”.

2. Το δίκαιο του κράτους έναρξης ρυθμίζει τις προϋποθέσεις έναρξης, τη διεξαγωγή και την περάτωση της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Βάσει του δικαίου αυτού, ορίζονται συγκεκριμένα:

[…]

ζ) οι πτωχευτικές και οι μεταπτωχευτικές απαιτήσεις·

η) οι κανόνες αναγγελίας, εξέλεγξης και τελικής επαλήθευσης των πιστώσεων·

[…]

ιγ) οι κανόνες που άπτονται της ακυρότητας, ακυρωσίας ή του ανενεργού των επιβλαβών για όλους τους πιστωτές δικαιοπραξιών.»

8 Το άρθρο 8 του κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εμπράγματα δικαιώματα τρίτων», προβλέπει τα εξής:

«1. Η έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας δεν θίγει εμπράγματα δικαιώματα πιστωτών ή τρίτων επί πραγμάτων ή ασωμάτων αντικειμένων, κινητών ή ακινήτων, τόσο συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων όσο και περιουσιών, ως συνόλου που κατά καιρούς αλλάζει, ανηκόντων στον οφειλέτη και ευρισκόμενων σε άλλο κράτος μέλος κατά την έναρξη της διαδικασίας.

[…]

4. Η παράγραφος 1 δεν κωλύει τις αγωγές αναγνώρισης της ακυρότητας, ακύρωσης ή κήρυξης του ανενεργού της δικαιοπραξίας, κατά το άρθρο 7 παράγραφος 2 στοιχείο ιγ).»

9 Το άρθρο 10 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Επιφύλαξη κυριότητας», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Η έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας κατά του αγοραστή περιουσιακού στοιχείου δεν θίγει τα δικαιώματα του πωλητή που απορρέουν από επιφύλαξη κυριότητας, εάν, κατά την έναρξη της διαδικασίας, το περιουσιακό στοιχείο βρίσκεται σε κράτος μέλος διάφορο του κράτους έναρξης.

2. Η έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας κατά του πωλητή περιουσιακού στοιχείου, μετά την παράδοση του περιουσιακού στοιχείου, δεν αποτελεί λόγο λύσεως ή καταγγελίας της πωλήσεως ούτε κωλύει τον αγοραστή να αποκτήσει την κυριότητα του πωληθέντος, εάν, κατά την έναρξη της διαδικασίας, το περιουσιακό στοιχείο βρίσκεται σε κράτος μέλος διάφορο του κράτους έναρξης.

3. Οι παράγραφοι 1 και 2 δεν κωλύουν τις αγωγές αναγνώρισης της ακυρότητας, ακύρωσης ή κήρυξης του ανενεργού της δικαιοπραξίας, κατά το άρθρο 7, παράγραφος 2, στοιχείο ιγ).»

10 Το άρθρο 13 του κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Σύμβαση εργασίας», ορίζει τα εξής:

«1. Τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας επί συμβάσεως εργασίας και επί της σχέσεως εργασίας, διέπονται αποκλειστικώς από το διέπον τη σύμβαση εργασίας δίκαιο του κράτους μέλους.

2. Τα δικαστήρια του κράτους μέλους στα οποία δύναται να αρχίσει δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας διατηρούν τη δικαιοδοσία να εγκρίνουν τη λύση ή τροποποίηση των συμβάσεων που αναφέρονται στο παρόν άρθρο, ακόμη και εάν δεν έχει αρχίσει διαδικασία αφερεγγυότητας στο εν λόγω κράτος μέλος.

Το πρώτο εδάφιο ισχύει και για αρχή που είναι αρμόδια δυνάμει του εθνικού δικαίου να εγκρίνει τη λύση ή την τροποποίηση των συμβάσεων που αναφέρονται στο παρόν άρθρο.»

11 Το άρθρο 21 του κανονισμού 2015/848, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εξουσίες του διαχειριστή διαδικασίας αφερεγγυότητας», προβλέπει στις παραγράφους του 1 και 2 τα ακόλουθα:

«1. Ο διαχειριστής διαδικασίας αφερεγγυότητας ο οποίος διορίζεται από δικαστήριο [έχον διεθνή δικαιοδοσία] βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, δικαιούται να ασκεί εντός άλλου κράτους μέλους όλες τις εξουσίες που του απονέμει το δίκαιο του κράτους ενάρξεως, εφόσον δεν έχει κηρυχθεί σ' αυτό η έναρξη άλλης διαδικασίας αφερεγγυότητας ή δεν έχει ληφθεί άλλο αντίθετο ασφαλιστικό μέτρο λόγω υποβολής αιτήσεως ενάρξεως διαδικασίας αφερεγγυότητας στο εν λόγω άλλο κράτος. Ο διαχειριστής διαδικασίας αφερεγγυότητας δικαιούται ιδίως, με την επιφύλαξη των άρθρων 8 και 10, να μεταφέρει τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη εκτός του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκονται.

2. Ο διαχειριστής διαδικασίας αφερεγγυότητας ο οποίος διορίζεται από δικαστήριο [έχον διεθνή δικαιοδοσία] βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, δικαιούται, εντός των άλλων κρατών μελών, να επικαλείται δικαστικώς ή εξωδίκως το γεγονός ότι, μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας, κινητά περιουσιακά στοιχεία μεταφέρθηκαν από το κράτος έναρξης στο συγκεκριμένο άλλο κράτος μέλος. Ο διαχειριστής διαδικασίας αφερεγγυότητας δικαιούται επίσης να ασκεί αγωγές πτωχευτικής ανάκλησης προς όφελος των πιστωτών.»

12 Το κεφάλαιο ΙΙΙ του κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δευτερεύουσες διαδικασίες αφερεγγυότητας», περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα άρθρα 34 έως 36 του συγκεκριμένου κανονισμού.

13 Το άρθρο 34 του κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Έναρξη διαδικασίας», ορίζει τα εξής:

«Η έναρξη κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας με απόφαση δικαστηρίου κράτους μέλους αναγνωριζόμενη σε άλλο κράτος μέλος καθιστά δυνατή την έναρξη, στο άλλο αυτό κράτος μέλος τα δικαστήρια του οποίου [έχουν διεθνή δικαιοδοσία] βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου. Όταν η κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας απαιτούσε να είναι αφερέγγυος ο οφειλέτης, η αφερεγγυότητα του οφειλέτη δεν επανεξετάζεται στο κράτος μέλος όπου μπορεί να αρχίσει δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας. Η δευτερεύουσα διαδικασία παράγει αποτελέσματα μόνο ως προς τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη που βρίσκονται στο κράτος μέλος της δευτερεύουσας διαδικασίας.»

14 Κατά το άρθρο 35 του κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εφαρμοστέο δίκαιο»:

«Τη δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας διέπει το δίκαιο του κράτους μέλους όπου άρχισε η δευτερεύουσα διαδικασία, εκτός αν άλλως ορίζει ο παρών κανονισμός.»

15 Το άρθρο 36 του κανονισμού 2015/848, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα ανάληψης δέσμευσης με σκοπό την αποφυγή της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας», ορίζει τα εξής:

«1. Με σκοπό να αποφευχθεί το άνοιγμα δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας, ο διαχειριστής της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας μπορεί να αναλάβει μονομερή δέσμευση (“δέσμευση”) όσον αφορά τα περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται στο κράτος μέλος στο οποίο θα μπορούσε να αρχίσει δευτερεύουσα διαδικασία, σύμφωνα με την οποία κατά τη διανομή των περιουσιακών στοιχείων ή των εσόδων που θα προέλθουν από τη ρευστοποίησή τους, θα σεβαστεί τα δικαιώματα διανομής και προτεραιότητας που θα ίσχυαν για τους πιστωτές δυνάμει του εθνικού δικαίου αν είχε αρχίσει δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας στο εν λόγω κράτος μέλος. Η δέσμευση προσδιορίζει τα αντικειμενικά στοιχεία στα οποία βασίζεται, ιδίως όσον αφορά την αξία των περιουσιακών στοιχείων που βρίσκονται στο σχετικό κράτος μέλος και τις υπάρχουσες δυνατότητες ρευστοποίησης των στοιχείων αυτών.

2. Όταν έχει αναληφθεί δέσμευση σύμφωνα με το παρόν άρθρο, το εφαρμοστέο δίκαιο για τη διανομή των εσόδων από τη ρευστοποίηση των περιουσιακών στοιχείων που αναφέρονται στην παράγραφο 1, την κατάταξη των απαιτήσεων και τα δικαιώματα των πιστωτών σε σχέση με τα περιουσιακά στοιχεία που αναφέρονται στην παράγραφο 1 είναι το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο θα μπορούσε να είχε αρχίσει η δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας. Κρίσιμο χρονικό σημείο για τον καθορισμό των περιουσιακών στοιχείων για τα οποία γίνεται λόγος στην παράγραφο 1 είναι η στιγμή της ανάληψης της δέσμευσης.

[…]

5. Η δέσμευση εγκρίνεται από τους γνωστούς τοπικούς πιστωτές. […] Ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας ενημερώνει τους γνωστούς τοπικούς πιστωτές για τη δέσμευση, τους κανόνες και τις διαδικασίες έγκρισής της και σχετικά με την έγκριση ή την απόρριψη της δέσμευσης.

6. Η δέσμευση που έχει αναληφθεί και εγκριθεί σύμφωνα με το παρόν άρθρο ισχύει υποχρεωτικά για την πτωχευτική περιουσία. Στην περίπτωση έναρξης δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας σύμφωνα με τα άρθρα 37 και 38, ο διαχειριστής της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας μεταβιβάζει στον διαχειριστή της δευτερεύουσας διαδικασίας τυχόν περιουσιακά στοιχεία τα οποία μετέφερε από το έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους μετά την ανάληψη της δέσμευσης ή, αν τα περιουσιακά στοιχεία έχουν ήδη εκποιηθεί, τα σχετικά έσοδα.

[…]»

16 Το άρθρο 45 του κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Άσκηση των δικαιωμάτων των πιστωτών», ορίζει στην παράγραφο 1 ότι «[ο] πιστωτής δικαιούται να αναγγείλει την απαίτησή του στην κύρια ή σε οιαδήποτε δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας».

Το ισπανικό δίκαιο

17 Κατά τα άρθρα 231, 232 και 238 του Ley Concursal (νόμου περί αφερεγγυότητας), όπως ίσχυε κατόπιν της τροποποιήσεώς του με το Real Decreto Legislativo 1/2020 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley Concursal (βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 1/2020 περί εγκρίσεως του αναδιατυπωμένου κειμένου του νόμου περί αφερεγγυότητας), της 5ης Μαΐου 2020 (BOE αριθ. 127, της 7ης Μαΐου 2020), ενεργητική νομιμοποίηση για την άσκηση ενδίκων βοηθημάτων έχει πρωτίστως ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Ωστόσο, τέτοια νομιμοποίηση δύναται να αναγνωρισθεί, επικουρικώς, στους πιστωτές σε περίπτωση κατά την οποία ζήτησαν εγγράφως από τον διαχειριστή την άσκηση αγωγής και εκείνος δεν την άσκησε εντός διμήνου από τη σχετική όχληση.

18 Το άρθρο 242 του νόμου περί αφερεγγυότητας ορίζει τα εξής:

«Συνιστούν μεταπτωχευτικές απαιτήσεις:

[…]

8.° Οι απαιτήσεις που γεννώνται από την άσκηση της επαγγελματικής η επιχειρηματικής δραστηριότητας του πτωχεύσαντος μετά την κήρυξη της πτωχεύσεως. Εμπίπτουν στον κανόνα αυτόν οι εργατικές απαιτήσεις που αφορούν τη συγκεκριμένη περίοδο, περιλαμβανομένων των αποζημιώσεων απολύσεως ή λύσεως των συμβάσεων εργασίας που προέκυψαν μετά την κήρυξη της πτωχεύσεως […]

[…]»

Οι διαφορές της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

19 Με απόφαση της 1ης Νοεμβρίου 2017, το Amtsgericht Charlottenburg (ειρηνοδικείο Charlottenburg, Γερμανία) κήρυξε την έναρξη κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας έναντι της Air Berlin. Η εν λόγω εταιρία έπαυσε να ασκεί τις δραστηριότητές της κατόπιν της ενάρξεως της συγκεκριμένης διαδικασίας. Εν συνεχεία, με διάταξη της 6ης Νοεμβρίου 2020, κινήθηκε δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας στην Ισπανία όσον αφορά την ίδια εταιρία, καθόσον αυτή διατηρούσε εμπορική εγκατάσταση στην Ισπανία μέσω της λειτουργίας της Air Berlin Ισπανίας.

20 Οι ενάγοντες της κύριας δίκης, οι οποίοι ήταν μισθωτοί εργαζόμενοι της Air Berlin Ισπανίας, απολύθηκαν κατόπιν της παύσεως της δραστηριότητας της Air Berlin.

Η υπόθεση C-765/22

21 Οι ενάγοντες της κύριας δίκης προσέφυγαν ενώπιον των ισπανικών δικαστηρίων προς αμφισβήτηση της νομιμότητας των απολύσεών τους.

22 Με απόφαση της 30ής Απριλίου 2018, το Sala de lo Social de l'Audiencia Nacional (τμήμα εργατικών διαφορών του ανωτέρου ειδικού δικαστηρίου, Ισπανία) κήρυξε άκυρες τις απολύσεις, με ισχύ από 24 Νοεμβρίου 2017, διότι δεν προέκυπτε ότι ο διαχειριστής της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας είχε κινήσει διαδικασία αφερεγγυότητας στην Ισπανία προκειμένου να λάβει δικαστική εντολή από το πτωχευτικό δικαστήριο και διότι δεν είχε παράσχει στους νόμιμους εκπροσώπους των εργαζομένων τα υποχρεωτικώς χορηγούμενα έγγραφα.

23 Δεδομένου ότι η Air Berlin αδυνατούσε να επαναπροσλάβει τους ενάγοντες της κύριας δίκης στις θέσεις εργασίας τους, υποχρεώθηκε να τους καταβάλει ορισμένα ποσά αποζημιώσεων και αποδοχών τα οποία κατέστησαν απαιτητά κατά τη διάρκεια της διαδικασίας προσβολής των απολύσεων.

24 Οι ενάγοντες της κύριας δίκης, πλέον ως τοπικοί πιστωτές κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 11, του κανονισμού 2015/848, ανήγγειλαν τις απαιτήσεις τους στην κινηθείσα στη Γερμανία κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας και στην κινηθείσα στην Ισπανία δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας, βάσει του άρθρου 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 2015/848.

25 Στο πλαίσιο της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας οι ως άνω απαιτήσεις αναγνωρίσθηκαν ως προνομιακού χαρακτήρα διότι, βάσει της γερμανικής νομοθεσίας, θεωρούνται μεταπτωχευτικές απαιτήσεις. Αντιθέτως, στο πλαίσιο της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας, ο ορισθείς διαχειριστής της έκρινε ότι οι απαιτήσεις των εναγόντων της κύριας δίκης ήταν «πτωχευτικές απαιτήσεις» οι οποίες κατατάσσονται συνεπώς ως απαιτήσεις με γενικό προνόμιο και εγχειρόγραφες. Συγκεκριμένα, κατά τον εν λόγω διαχειριστή, η μνεία, στο άρθρο 242, παράγραφος 8, του νόμου περί αφερεγγυότητας, των εργατικών απαιτήσεων οι οποίες γεννώνται ή αναγνωρίζονται με δικαστική απόφαση μετά την κήρυξη της ενάρξεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας, αφορά αυτές που γεννώνται ή αναγνωρίζονται μετά την έναρξη της δευτερεύουσας και όχι της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας.

26 Οι ενάγοντες της κύριας δίκης άσκησαν ενώπιον του Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Palma de Mallorca (εμποροδικείου αριθ. 1 της Πάλμας της Μαγιόρκας, Ισπανία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου, παρεμπίπτουσα αγωγή προκειμένου να αμφισβητήσουν τον ως άνω καταρτισθέντα πίνακα πιστωτών όσον αφορά την αναγνώριση και την κατάταξη των απαιτήσεών τους. Υποστηρίζουν ότι η κατά το άρθρο 242, σημείο 8, του νόμου περί αφερεγγυότητας «κήρυξη πτωχεύσεως» αφορά κατ' ανάγκην την κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας, οπότε, κατ' εφαρμογήν της εν λόγω διατάξεως, οι απαιτήσεις τους από μισθούς, οι οποίες γεννήθηκαν κατόπιν της ενάρξεως της κύριας διαδικασίας, πρέπει να χαρακτηρισθούν ως μεταπτωχευτικές απαιτήσεις.

27 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, κατ' αρχάς, ότι ο νόμος περί αφερεγγυότητας φαίνεται να αποτελεί, όπως προκύπτει από τις συνδυασμένες διατάξεις του άρθρου 7, παράγραφος 1 και παράγραφος 2, στοιχεία ζ' και η', και του άρθρου 35 του κανονισμού 2015/848, το εφαρμοστέο δίκαιο για τον καθορισμό των πτωχευτικών και μεταπτωχευτικών απαιτήσεων.

28 Διατηρεί, εξάλλου, αμφιβολίες ως προς την ημερομηνία ενάρξεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας που πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον χαρακτηρισμό των επίμαχων στην υπόθεση της κύριας δίκης απαιτήσεων. Δεδομένου ότι οι αποφάσεις των ισπανικών δικαστηρίων εκδόθηκαν κατόπιν της ημερομηνίας ενάρξεως της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας, αλλά πριν από την ημερομηνία ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας, οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης απαιτήσεις είναι είτε «μεταπτωχευτικές απαιτήσεις» είτε «πτωχευτικές απαιτήσεις» κατά τη διαδικασία αφερεγγυότητας που πρέπει να ληφθεί υπόψη βάσει του άρθρου 242, σημείο 8, του νόμου περί αφερεγγυότητας.

29 Το αιτούν δικαστήριο διαπιστώνει ότι η ερμηνεία που υποστηρίζει ο διαχειριστής της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας είναι συμβατή με τη γραμματική ερμηνεία του άρθρου 242, σημείο 8, του νόμου περί αφερεγγυότητας. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, ωστόσο, ότι η ερμηνεία αυτή ενδέχεται να αντιβαίνει στη συστηματική ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, και παράγραφος 2, στοιχεία ζ′ και η′, και του άρθρου 35 του κανονισμού 2015/848, σε συνδυασμό με την αιτιολογική του σκέψη 72, στο πλαίσιο της μεικτής καθολικής διαδικασίας που καθιερώνεται με τον συγκεκριμένο κανονισμό.

30 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι τούτο μπορεί να ισχύει κατά μείζονα λόγο αν ληφθεί υπόψη ότι, κατά τις αιτιολογικές σκέψεις 23 και 40 του κανονισμού, ένας από τους λόγους που δικαιολογούν τη δυνατότητα κινήσεως δευτερευουσών διαδικασιών αφερεγγυότητας είναι ακριβώς η προστασία των τοπικών συμφερόντων. Στο συγκεκριμένο πλαίσιο, δεν θα ήταν συνεπές να προβλέπει ο κανονισμός 2015/848 ότι η προνομιακή μεταχείριση ή η κατάταξη των απαιτήσεων των εργαζομένων καθορίζονται, προς τον σκοπό της προστασίας των τοπικών συμφερόντων, σύμφωνα με το δίκαιο που διέπει τη διαδικασία αφερεγγυότητας του κράτους ενάρξεως, πλην όμως η εφαρμογή του εν λόγω δικαίου να καταλήγει σε αποτέλεσμα επιζήμιο για τα συμφέροντα των οποίων επιδιώκεται η προστασία.

31 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Palma de Mallorca (εμποροδικείο αριθ. 1 της Πάλμας της Μαγιόρκας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Λαμβανομένου υπόψη του σχεδιασμού μικτής καθολικής διαδικασίας που καθιερώνει ο κανονισμός [2015/848], στο πλαίσιο της οποίας επιτρέπεται η έναρξη δευτερευουσών διαδικασιών αφερεγγυότητας που αφορούν μόνον περιουσιακά στοιχεία ευρισκόμενα στο κράτος ενάρξεως της διαδικασίας, έχουν τα άρθρα 35 και 7, παράγραφοι 1 και 2, στοιχεία ζ′ και η′, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 72 [του εν λόγω κανονισμού], την έννοια ότι η εφαρμογή του δικαίου του κράτους ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας [αφερεγγυότητας] στις “μεταπτωχευτικές απαιτήσεις” αφορά τις απαιτήσεις που γεννήθηκαν μετά την έναρξη της κύριας και όχι της δευτερεύουσας διαδικασίας [αφερεγγυότητας];»

Η υπόθεση C-772/22

32 Κατά την έναρξη της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας, την 1η Νοεμβρίου 2017, η Air Berlin διέθετε περιουσιακά στοιχεία και κατείχε δικαιώματα στην ισπανική επικράτεια. Μεταξύ αυτών καταλεγόταν και απαίτηση εγγυημένη με εμπράγματη ασφάλεια συσταθείσα επί γεωτεμαχίων καταχωρισθέντων στο κτηματολόγιο αριθ. 2 της Ciudad Real (Ισπανία), κύριος των οποίων ήταν η CR Aeropuertos SL. Κατά της συγκεκριμένης εταιρίας κινήθηκε διαδικασία αφερεγγυότητας από το Juzgado de Primera Instancia nº 4 de Ciudad Real (πρωτοδικείο αριθ. 4 της Ciudad Real, Ισπανία), στη δε Air Berlin αναγνωρίσθηκε απαίτηση με ειδικό προνόμιο.

33 Δεδομένου ότι διαχειριστής της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας προέβαλε τα δικαιώματα της Air Berlin, το Juzgado de Primera Instancia nº 4 de Ciudad Real (πρωτοδικείο αριθ. 4 της Ciudad Real) αποφάσισε, στις 10 Μαΐου 2019, τη μεταφορά ποσού ύψους 1 061 291,86 ευρώ στον καταπιστευματικό λογαριασμό του διαχειριστή αφερεγγυότητας, προς εξόφληση της απαιτήσεως με ειδικό προνόμιο.

34 Πριν προβεί στην ανωτέρω μεταφορά, ο δικαστής του Juzgado de Primera Instancia nº 4 de Ciudad Real (πρωτοδικείου αριθ. 4 της Ciudad Real) ζήτησε και έλαβε αποδεικτικό εγκρίσεως από το γερμανικό δικαστήριο που έχει επιληφθεί της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας. Αντιθέτως, ο συγκεκριμένος δικαστής δεν είχε ενημερωθεί ότι, προς εξασφάλιση της καταβολής εργατικής απαιτήσεως ύψους 245 996,93 ευρώ ενός εκ των εναγόντων της κύριας δίκης, είχε διαταχθεί συντηρητική κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων και των δικαιωμάτων που σχετίζονται με την Air Berlin Ισπανίας στις 24 Ιανουαρίου 2018 από το Juzgado de lo Social nº 5 de Palma de Mallorca (δικαστήριο εργατικών διαφορών αριθ. 5 της Πάλμας της Μαγιόρκας, Ισπανία).

35 Οι ενάγοντες της κύριας δίκης άσκησαν ενώπιον του Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Palma de Mallorca (εμποροδικείου αριθ. 1 της Πάλμας της Μαγιόρκας), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου, αγωγή ακυρώσεως της πράξεως με την οποία περιουσιακά στοιχεία μεταφέρθηκαν εκτός της ισπανικής επικράτειας. Με την εν λόγω αγωγή προσάπτουν στον διαχειριστή της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας ότι μετέφερε καταχρηστικώς τα περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονταν στο κράτος μέλος όπου, λόγω της υπάρξεως εγκαταστάσεως, μπορούσε να κινηθεί δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας. Προβάλλουν, ως εκ τούτου, παράβαση των άρθρων 34 και 36 του κανονισμού 2015/848 και της αιτιολογικής σκέψεως 46 του εν λόγω κανονισμού. Υποστηρίζεται ότι οι τοπικοί πιστωτές ζημιώθηκαν διότι η ως άνω πράξη παρακωλύει την εξόφληση της απαιτήσεώς τους.

36 Οι ενάγοντες της κύριας δίκης υποστηρίζουν επίσης ότι υπέστησαν δυσμενή μεταχείριση έναντι των λοιπών εργαζομένων στο πλαίσιο της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας κατά της Air Berlin, για τον λόγο ότι δεν τους καταβλήθηκε κανένα χρηματικό ποσό.

37 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι είναι αναγκαίο να διαφωτισθεί ως προς την ερμηνεία του εν λόγω κανονισμού.

38 Κατά πρώτον, διερωτάται ως προς τον τρόπο με τον οποίο καθορίζονται τα στοιχεία από τα οποία αποτελείται η πτωχευτική περιουσία στο πλαίσιο δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας και, ειδικότερα, ως προς τη χρονική παράμετρο που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό των περιουσιακών στοιχείων και δικαιωμάτων από τα οποία αποτελείται η εν λόγω περιουσία.

39 Κατά δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς τον ενδεχομένως παράνομο και καταχρηστικό χαρακτήρα της πράξεως μεταφοράς περιουσιακών στοιχείων εκτός της επικράτειας στην οποία βρίσκεται η εγκατάσταση.

40 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το άρθρο 21, παράγραφος 1, του κανονισμού 2015/848 επιτρέπει στον διαχειριστή διαδικασίας αφερεγγυότητας να μεταφέρει τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη εκτός του κράτους μέλους στο οποίο αυτά βρίσκονται.

41 Εν προκειμένω, το ζήτημα που εγείρεται είναι αν, βάσει της εξουσίας αυτής, ο διαχειριστής της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας δύναται να μεταφέρει περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη εκτός του κράτους μέλους σε περίπτωση κατά την οποία γνωρίζει ότι η έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας είναι ιδιαιτέρως πιθανή και παρά την ύπαρξη δικαστικής αποφάσεως επιβάλλουσας τη συντηρητική κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων.

42 Κατά τρίτον, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς το δικαίωμα των πιστωτών να ασκούν αγωγές πτωχευτικής ανακλήσεως κατά των πράξεων στις οποίες προβαίνει ο διαχειριστής της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας.

43 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει σχετικώς ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2015/848 ορίζει ρητώς ότι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο έχει κινηθεί η διαδικασία αφερεγγυότητας κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3 έχουν διεθνή δικαιοδοσία να επιλαμβάνονται των ανακλητικών αξιώσεων.

44 Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες αν η ασκηθείσα από τους ενάγοντες της κύριας δίκης αγωγή συνιστά αγωγή πτωχευτικής ανακλήσεως κατά την έννοια του άρθρου 21, παράγραφος 2, του κανονισμού, καθόσον προσβάλλει πράξη του διαχειριστή της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας και όχι του οφειλέτη.

45 Μολονότι, όμως, ο εν λόγω διαχειριστής ενεργεί στο όνομα και για λογαριασμό του οφειλέτη, η επίμαχη πράξη δεν τελέσθηκε από τον οφειλέτη, αλλά από τον διαχειριστή κατά την άσκηση της εξουσίας, την οποία του απονέμει το άρθρο 21, παράγραφος 1, του κανονισμού 2015/848, να μεταφέρει τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη εκτός του κράτους μέλους στο οποίο αυτά βρίσκονται.

46 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, ως εκ τούτου, ότι είναι αναγκαία η ερμηνεία του άρθρου 21, παράγραφος 2, του κανονισμού 2015/848 προκειμένου να κρίνει αν τέτοια πράξη του διαχειριστή της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας δύναται να ανακληθεί κατόπιν αιτήματος του διαχειριστή της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας.

47 Συγκεκριμένα, η απάντηση στο ζήτημα αυτό θα παράσχει στο αιτούν δικαστήριο τη δυνατότητα να κρίνει αν, σύμφωνα με το καθεστώς που διέπει την επικουρική ενεργητική νομιμοποίηση των πιστωτών, το οποίο προβλέπεται στα άρθρα 232 και 238 του νόμου περί αφερεγγυότητας, οι τοπικοί πιστωτές νομιμοποιούνται ενεργητικώς να ασκήσουν την αγωγή της κύριας δίκης.

48 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Palma de Mallorca (εμποροδικείο αριθ. 1 της Πάλμας της Μαγιόρκας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχουν το άρθρο 3, παράγραφος 2, και το άρθρο 34 του […] κανονισμού [2015/848] την έννοια ότι τα ευρισκόμενα στο κράτος ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας [αφερεγγυότητας] περιουσιακά στοιχεία στα οποία περιορίζονται τα αποτελέσματά της είναι μόνον τα υφιστάμενα κατά τον χρόνο ενάρξεως της δευτερεύουσας και όχι τα υφιστάμενα κατά τον χρόνο ενάρξεως της κύριας διαδικασίας [αφερεγγυότητας];

2) Έχει το άρθρο 21, παράγραφος 1, του κανονισμού [2015/848] την έννοια ότι συνάδει με τη δυνατότητα μεταφοράς περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη εκτός του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκονται η απόφαση του διαχειριστή της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας να μεταφέρει περιουσιακά στοιχεία χωρίς να ζητήσει την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας ή

να αποφύγει μια τέτοια διαδικασία διά της αναλήψεως μονομερούς δεσμεύσεως βάσει των άρθρων 36 και 37 [του εν λόγω κανονισμού], όταν γνωρίζει ότι υπάρχουν τοπικοί πιστωτές με δικαστικά αναγνωρισμένες εργατικές απαιτήσεις καθώς και ότι έχει επιβληθεί συντηρητική κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων με απόφαση δικαστηρίου εργατικών διαφορών του εν λόγω κράτους μέλους;

3) Έχει το άρθρο 21, παράγραφος 2, του κανονισμού [2015/848] την έννοια ότι το δικαίωμα ασκήσεως αγωγής πτωχευτικής ανακλήσεως προς το συμφέρον των πιστωτών, το οποίο παρέχεται στον διαχειριστή της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας, έχει εφαρμογή σε μια περίπτωση όπως η προπεριγραφείσα, στο πλαίσιο της οποίας ζητείται η ανάκληση πράξεως διενεργηθείσας από τον διορισμένο στην κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας διαχειριστή;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

49 Επισημαίνεται κατ' αρχάς ότι, στο μέτρο που ο κανονισμούς 2015/848 κατάργησε και αντικατέστησε τον κανονισμό (ΕΚ) 1346/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας (ΕΕ 2000, L 160, σ. 1), η εκ μέρους του Δικαστηρίου ερμηνεία των διατάξεων του δεύτερου κανονισμού ισχύει και για τις διατάξεις του πρώτου, εφόσον οι διατάξεις αυτές μπορούν να χαρακτηρισθούν ως ισοδύναμες.

Επί του προδικαστικού ερωτήματος που υποβλήθηκε στο πλαίσιο της υποθέσεως C-765/22

50 Με το μόνο προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε στο πλαίσιο της υποθέσεως C-765/22, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν τα άρθρα 7 και 35 του κανονισμού 2015/848, ερμηνευόμενα σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 72 του εν λόγω κανονισμού, έχουν την έννοια ότι επιβάλλουν την εφαρμογή του δικαίου του κράτους ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας μόνον στις απαιτήσεις που γεννήθηκαν μετά την έναρξη της διαδικασίας αυτής και όχι στις απαιτήσεις που γεννήθηκαν κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της ενάρξεως της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας και εκείνης της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας.

51 Συναφώς, όσον αφορά, κατά πρώτον, το γράμμα των σχετικών διατάξεων, επισημαίνεται ότι, πρώτον, τόσο το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 2015/848, το οποίο έχει εφαρμογή στην κύρια και στις δευτερεύουσες διαδικασίες αφερεγγυότητας, όσο και το άρθρο 35 του κανονισμού, το οποίο αφορά μόνον τις δευτερεύουσες διαδικασίες αφερεγγυότητας, παραπέμπουν στο δίκαιο του κράτους μέλους ενάρξεως της διαδικασίας.

52 Σύμφωνα, όμως, με το άρθρο 2, σημείο 8, του ως άνω κανονισμού, ως χρόνος ενάρξεως της διαδικασίας νοείται το χρονικό σημείο κατά το οποίο αρχίζει να παράγει αποτελέσματα η περί ενάρξεως απόφαση, είτε υπόκειται σε ένδικα μέσα είτε όχι.

53 Δεύτερον, με το άρθρο 7, παράγραφος 2, στοιχείο ζ', του ίδιου κανονισμού διευκρινίζεται ότι το δίκαιο του κράτους μέλους ενάρξεως της διαδικασίας καθορίζει, μεταξύ άλλων, τις μεταπτωχευτικές απαιτήσεις.

54 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 2015/848 αποτελεί κανόνα συγκρούσεως δικαίων, χαρακτηρισμός που επιβεβαιώνεται, άλλωστε, από την αιτιολογική σκέψη 66 του κανονισμού, με την οποία επισημαίνεται ότι οι ομοιόμορφοι κανόνες συγκρούσεως

που προβλέπει ο κανονισμός αντικαθιστούν τους εθνικούς κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2012, Bank Handlowy και Adamiak, C-116/11, EU:C:2012:739, σκέψη 47).

55 Βεβαίως, από την αιτιολογική σκέψη 72 του εν λόγω κανονισμού προκύπτει ότι οι επιπτώσεις της διαδικασίας αφερεγγυότητας στη συνέχιση ή στη διακοπή των σχέσεων εργασίας και στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις του κάθε μέρους των σχέσεων αυτών, πρέπει να καθορίζονται από το εφαρμοστέο δίκαιο στην οικεία σύμβαση εργασίας και όχι από το δίκαιο του κράτους ενάρξεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Ωστόσο, με την εν λόγω αιτιολογική σκέψη διευκρινίζεται ρητώς ότι η συγκεκριμένη παρέκκλιση δεν έχει εφαρμογή στο ζήτημα αν οι απαιτήσεις των εργαζομένων εξασφαλίζονται με προνόμιο και στο ζήτημα της ενδεχόμενης κατατάξεως του προνομίου αυτού.

56 Επιπλέον, δεδομένου ότι διάταξη εισάγουσα παρέκκλιση από αρχή πρέπει να ερμηνεύεται στενά (πρβλ. αποφάσεις της 18ης Ιανουαρίου 2001, Επιτροπή κατά Ισπανίας, C-83/99, EU:C:2001:31, σκέψη 19, και της 10ης Μαρτίου 2005, EasyCar, C-336/03, EU:C:2005:150, σκέψη 21), ο συγκεκριμένος κανόνας ισχύει κατ' ανάγκην και για το άρθρο 13 του κανονισμού 2015/848 το οποίο συνιστά εξαίρεση από την αρχή της lex concursus, η οποία διατυπώνεται στην αιτιολογική σκέψη 66 του κανονισμού.

57 Ως εκ τούτου, το ζήτημα του καθεστώτος απαιτήσεων όπως είναι οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι οποίες γεννήθηκαν μετά την έναρξη της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας, και όσον αφορά την αναγνώριση και κατάταξή τους, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 2, στοιχείο ζ', του κανονισμού 2015/848, το οποίο παραπέμπει ρητώς στο δίκαιο του κράτους ενάρξεως. Το συγκεκριμένο ζήτημα πρέπει, συνεπώς, να κρίνεται κατ' εφαρμογήν της lex concursus η οποία καθορίζεται ως εφαρμοστέο δίκαιο επ' αυτής της βάσεως (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2012, Bank Handlowy και Adamiak, C-116/11, EU:C:2012:739, σκέψη 50).

58 Κατά δεύτερον, η ως άνω ερμηνεία των άρθρων 7 και 35 του κανονισμού 2015/848, βάσει της οποίας το δίκαιο του κράτους μέλους ενάρξεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας είναι αυτό που καθορίζει το καθεστώς των απαιτήσεων που γεννήθηκαν μετά την έναρξη της εν λόγω διαδικασίας, επιρρωννύεται από τη συστηματική ερμηνεία του συγκεκριμένου κανονισμού.

59 Πράγματι, πρώτον, από το άρθρο 3, παράγραφος 2, και από το άρθρο 34 του κανονισμού 2015/848 προκύπτει ότι τα αποτελέσματα της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας περιορίζονται στα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη που βρίσκονται, κατά την ημερομηνία ενάρξεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας, στο έδαφος του κράτους μέλους εντός του οποίου κινήθηκε η δευτερεύουσα διαδικασία (βλ., κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 11ης Ιουνίου 2015, Comité d'entreprise de Nortel Networks κ.λπ., C-649/13, EU:C:2015:384, σκέψη 48, και της 14ης Νοεμβρίου 2018, Wiemer & Trachte, C-296/17, EU:C:2018:902, σκέψη 40).

60 Δεύτερον, η δυνατότητα εφαρμογής της αρχής της lex concursus κατά την ημερομηνία ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας καθιστά δυνατό τον ευχερή καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου, διατηρουμένης παράλληλα της δυνατότητας επιλογής που καταλείπει το άρθρο 45 του κανονισμού στους πιστωτές να αναγγέλλουν τις απαιτήσεις τους όχι μόνο στο πλαίσιο της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας, αλλά και στο πλαίσιο κάθε δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας.

61 Κατά τρίτον, λαμβανομένου υπόψη του χαρακτήρα του άρθρου 7 του κανονισμού 2015/848 ως κανόνα συγκρούσεως δικαίων, η εν λόγω ερμηνεία είναι σύμφωνη και με τον σκοπό του κανονισμού, ο οποίος δεν αποβλέπει στην εφαρμογή μιας ενιαίας διαδικασίας αφερεγγυότητας, αλλά, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 3 του κανονισμού, στη διασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας των διασυνοριακών διαδικασιών αφερεγγυότητας. Προς τούτο, όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, ο εν λόγω κανονισμός καθορίζει κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας και αναγνωρίσεως αποφάσεων, καθώς και κανόνες περί του εφαρμοστέου στον τομέα αυτό δικαίου [βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2012, Bank Handlowy και Adamiak, C-116/11, EU:C:2012:739, σκέψη 45]. Το κατά το εν λόγω άρθρο 7 καθεστώς των μεταπτωχευτικών απαιτήσεων πρέπει, επομένως, να κριθεί κατ' εφαρμογήν της καθορισθείσας ως εφαρμοστέας lex concursus.

62 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι τα άρθρα 7 και 35 του κανονισμού 2015/848, ερμηνευόμενα σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 72 του εν λόγω κανονισμού, έχουν την έννοια ότι το δίκαιο του κράτους ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας έχει εφαρμογή μόνον στις απαιτήσεις που γεννήθηκαν μετά την έναρξη της διαδικασίας αυτής και όχι στις απαιτήσεις που γεννήθηκαν κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της ενάρξεως της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας και εκείνης της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της υποθέσεως C-772/22

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

63 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 3, παράγραφος 2, και το άρθρο 34 του κανονισμού 2015/848 έχουν την έννοια ότι το ενεργητικό της πτωχευτικής περιουσίας που βρίσκεται στο κράτος ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας αποτελείται αποκλειστικώς από τα περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται εντός του εν λόγω κράτους μέλους κατά τον χρόνο ενάρξεως της συγκεκριμένης διαδικασίας ή αν περιλαμβάνει και τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία βρίσκονταν εντός του εν λόγω κράτος μέλους όταν κινήθηκε η κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας και τα οποία, εν τω μεταξύ, μεταφέρθηκαν από τον διαχειριστή της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας.

64 Καταρχάς, όπως προκύπτει από τη νομολογία που μνημονεύεται στη σκέψη 59 της παρούσας αποφάσεως, από το γράμμα των ως άνω διατάξεων προκύπτει ότι τα αποτελέσματα δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας περιορίζονται στα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη τα οποία βρίσκονταν, κατά τον χρόνο ενάρξεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας, στο έδαφος του κράτους μέλους εντός του οποίου κινήθηκε η δευτερεύουσα διαδικασία.

65 Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται, εν συνεχεία, από τη συστηματική ερμηνεία του κανονισμού 2015/848.

66 Πράγματι, κατά πρώτον, μολονότι από τη διατύπωση του άρθρου 21, παράγραφος 2, του ως άνω κανονισμού προκύπτει ότι ο διαχειριστής της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας δύναται να προβάλει ότι κινητό περιουσιακό στοιχείο μεταφέρθηκε σε άλλο κράτος μέλος, η δυνατότητα αυτή οριοθετείται ρητώς στις μεταγενέστερες της ενάρξεως της εν λόγω διαδικασίας πράξεις μεταφοράς.

67 Κατά δεύτερον, το άρθρο 36, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού προβλέπει επίσης ότι ο διαχειριστής της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας δύναται να αναλάβει μονομερή δέσμευση όσον αφορά τα περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται στο κράτος μέλος εντός του οποίου θα μπορούσε να κινηθεί δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας, τούτο δε προκειμένου να αποφευχθεί δευτερεύουσα διαδικασία. Σε περίπτωση που αναληφθεί τέτοια δέσμευση το άρθρο 36, παράγραφος 6, του ίδιου κανονισμού διευκρινίζει ότι, εφόσον κινηθεί δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας παρά τη δέσμευση του διαχειριστή της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας, ο διαχειριστής αυτός πρέπει να μεταβιβάσει όλα τα περιουσιακά στοιχεία που μετέφερε εκτός του συγκεκριμένου κράτους μέλος μετά την ανάληψη της δεσμεύσεως.

68 Η ως άνω διάταξη καθιστά σαφή τη βούληση του νομοθέτη της Ένωσης να οριοθετήσει τις συνέπειες της ενάρξεως δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας ως προς τις πράξεις του διαχειριστή της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας.

69 Τέλος, η ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 2, και του άρθρου 34 του κανονισμού 2015/848 σύμφωνα με την οποία το ενεργητικό της πτωχευτικής περιουσίας το οποίο βρίσκεται στο κράτος μέλος ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας περιορίζεται στα περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται εντός του εν λόγω κράτος μέλους κατά τον χρόνο ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας δύναται να συμβιβάσει τους διάφορους σκοπούς που επιδιώκονται με τον κανονισμό, όπως αυτοί μνημονεύονται ιδίως στις αιτιολογικές σκέψεις του 23 και 40.

70 Πράγματι, ενώ οι δευτερεύουσες διαδικασίες αφερεγγυότητας αποσκοπούν πρωτίστως στην προστασία των τοπικών συμφερόντων, η κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας παράγει καθολικά αποτελέσματα (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2012, Bank Handlowy και Adamiak, C-116/11, EU:C:2012:739, σκέψη 40). Ως εκ τούτου, στο πλαίσιο του συγκεκριμένου συστήματος και όπως διευκρινίζεται στην αιτιολογική σκέψη 48 του κανονισμού, η κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας επέχει πρωτεύουσα θέση σε σχέση με τη δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2012, Bank Handlowy και Adamiak, C-116/11, EU:C:2012:739, σκέψη 60). Πράγματι, ο κανονισμός 2015/848 κατατείνει στην επίτευξη του σκοπού της αποτελεσματικής και ουσιαστικής λειτουργίας των διασυνοριακών διαδικασιών αφερεγγυότητας διά του συντονισμού της κύριας και της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας και τηρουμένης της υπεροχής της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2012, Bank Handlowy και Adamiak, C-116/11, EU:C:2012:739, σκέψη 72).

71 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το άρθρο 3, παράγραφος 2, και το άρθρο 34 του κανονισμού 2015/848 έχουν την έννοια ότι το ενεργητικό της πτωχευτικής περιουσίας που βρίσκεται στο κράτος ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας αποτελείται αποκλειστικώς από τα περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται εντός του εν λόγω κράτους μέλους κατά τον χρόνο ενάρξεως της συγκεκριμένης διαδικασίας.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

72 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 21, παράγραφος 1, του κανονισμού 2015/848 έχει την έννοια ότι ο διαχειριστής της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας δύναται να μεταφέρει τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη εκτός κράτους μέλους άλλου από εκείνο της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας, μολονότι γνωρίζει την ύπαρξη, αφενός, εργατικών απαιτήσεων τις οποίες έχουν τοπικοί πιστωτές εντός

του άλλου κράτους μέλους και οι οποίες έχουν αναγνωρισθεί με δικαστικές αποφάσεις, και, αφετέρου, συντηρητικής κατασχέσεως περιουσιακών στοιχείων η οποία έχει επιβληθεί από δικαστήριο εργατικών διαφορών εντός του άλλου αυτού κράτους μέλους.

73 Όσον αφορά το γράμμα του άρθρου 21, παράγραφος 1, του κανονισμού 2015/848, η εν λόγω διάταξη ορίζει ότι ο διαχειριστής διαδικασίας αφερεγγυότητας δύναται να ασκεί εντός άλλου κράτους μέλους «όλες τις εξουσίες που του απονέμει το δίκαιο του κράτους [μέλους] ενάρξεως» της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας, τούτο δε «εφόσον δεν έχει κηρυχθεί σ' αυτό [το άλλο κράτος μέλος] η έναρξη άλλης διαδικασίας αφερεγγυότητας ή δεν έχει ληφθεί άλλο αντίθετο ασφαλιστικό μέτρο λόγω υποβολής αιτήσεως ενάρξεως διαδικασίας αφερεγγυότητας στο εν λόγω άλλο κράτος». Με τη συγκεκριμένη διάταξη, όμως, διευκρινίζεται ρητώς ότι οι εξουσίες αυτές περιλαμβάνουν και τη μεταφορά περιουσιακών στοιχείων εκτός του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκονται, με μόνη επιφύλαξη αυτή της δυνατότητας εφαρμογής των άρθρων 8 και 10 του κανονισμού, τα οποία αφορούν την ύπαρξη εμπράγματου δικαιώματος πιστωτή ή τρίτου και την περίπτωση επιφυλάξεως κυριότητας, αντιστοίχως.

74 Όπως επισημαίνεται στις αιτιολογικές σκέψεις 67 και 68 του ως άνω κανονισμού, οι συγκεκριμένες εξαιρέσεις, οι οποίες αποσκοπούν στην προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των έννομων προσδοκιών και της ασφάλειας των συναλλαγών στα άλλα κράτη μέλη, πέραν του κράτους μέλους της ενάρξεως της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας, πρέπει να ερμηνεύονται στενά, το δε περιεχόμενό τους δεν μπορεί να βαίνει πέραν του αναγκαίου για την επίτευξη του σκοπού αυτού μέτρου (βλ., κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 16ης Απριλίου 2015, Lutz, C-557/13, EU:C:2015:227, σκέψη 34, και της 22ας Απριλίου 2021, Oeltrans Befrachtungsgesellschaft, C-73/20, EU:C:2021:315, σκέψη 24).

75 Οι εργατικές απαιτήσεις τοπικών πιστωτών και η συντηρητική κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων, όπως συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν δύνανται, πάντως, να εμποδίσουν την εκ μέρους του διαχειριστή της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας μεταφορά περιουσιακών στοιχείων από το κράτος μέλος ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας, εκτός αν οι εν λόγω απαιτήσεις ή η συντηρητική κατάσχεση αφορούν, κατά το εφαρμοστέο βάσει του άρθρου 8 του κανονισμού δίκαιο, εμπράγματα δικαιώματα.

76 Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το άρθρο 21, παράγραφος 1, του κανονισμού 2015/848.

77 Κατά πρώτον, η πρώτη περίοδος του άρθρου 21, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού ορίζει ότι ο διαχειριστής της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας δύναται να προβάλει ότι ένα κινητό περιουσιακό στοιχείο μεταφέρθηκε από το κράτος μέλος ενάρξεως της εν λόγω διαδικασίας σε άλλο κράτος μέλος «μετά την έναρξη της [συγκεκριμένης] διαδικασίας αφερεγγυότητας». Με τη δεύτερη περίοδο της διατάξεως αυτής ορίζεται επιπλέον ότι ο εν λόγω διαχειριστής δύναται επίσης να ασκεί οποιαδήποτε αγωγή πτωχευτικής ανακλήσεως επωφελή για το συμφέρον των πιστωτών. Η τελευταία διευκρίνιση, όμως, έχει πρακτική αποτελεσματικότητα μόνον αν αφορά διαφορετικά περιουσιακά στοιχεία από εκείνα που αφορά η πρώτη περίοδος της διατάξεως, οπότε τα στοιχεία αυτά είναι κατ' ανάγκην τα στοιχεία τα οποία υποστηρίζεται ότι μεταφέρθηκαν εκτός του κράτους μέλους της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας πριν από την έναρξή της.

78 Το άρθρο 21, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 2015/848 διασφαλίζει επομένως τη συνάρθρωση των εξουσιών του διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας και των μηχανισμών προασπίσεως των συμφερόντων τοπικών πιστωτών κατά τρόπο σύμφωνο με τη

βούληση του νομοθέτη της Ένωσης, όπως αυτή εκφράζεται στην αιτιολογική σκέψη 46 του κανονισμού. Πράγματι, κατά την εν λόγω αιτιολογική σκέψη, ο διαχειριστής της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας δεν θα πρέπει να μπορεί να προβαίνει σε καταχρηστική ρευστοποίηση ή μεταφορά των περιουσιακών στοιχείων που βρίσκονται στο κράτος μέλος όπου υπάρχει εγκατάσταση, ιδίως με σκοπό να αποτρέψει τη δυνατότητα να ικανοποιηθούν αποτελεσματικώς τα τοπικά συμφέροντα σε περίπτωση μεταγενέστερης ενάρξεως δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας.

79 Κατά δεύτερον, ερμηνεία του άρθρου 21, παράγραφος 1, του κανονισμού 2015/848 κατά την οποία ο διαχειριστής της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας δύναται να μεταφέρει τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη εκτός κράτους μέλους διαφορετικού από εκείνο της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας επιρρωννύεται από το άρθρο 36, παράγραφος 6, του κανονισμού.

80 Πράγματι, σε περίπτωση ενάρξεως δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας ενώ ο διαχειριστής της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας είχε αναλάβει προηγουμένως μονομερή δέσμευση, κατά την έννοια του άρθρου 36, παράγραφος 1, του κανονισμού 2015/848, το άρθρο 36, παράγραφος 6, του κανονισμού επιβάλλει μόνον στον εν λόγω διαχειριστή να μεταβιβάσει τα περιουσιακά στοιχεία που μετέφερε «μετά την ανάληψη της δέσμευσης», στοιχείο το οποίο προϋποθέτει ότι ο συγκεκριμένος διαχειριστής έχει την εξουσία να μεταφέρει τα περιουσιακά αυτά στοιχεία. Δεδομένου, όμως, ότι η μονομερής δέσμευση του διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας συνιστά απλώς ευχέρεια, όπως καταδεικνύει η χρήση του ρήματος «μπορεί» στο άρθρο 36, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, το εύρος των εξουσιών του, ιδίως δε η δυνατότητα να προβαίνει σε μεταφορές περιουσιακών στοιχείων, δεν δύναται κατά μείζονα λόγο να περιορισθεί σε περίπτωση κατά την οποία ο διαχειριστής δεν ανέλαβε καμία δέσμευση κατά την έννοια της συγκεκριμένης διατάξεως.

81 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το άρθρο 21, παράγραφος 1, του κανονισμού 2015/848 έχει την έννοια ότι ο διαχειριστής της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας δύναται να μεταφέρει τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη εκτός κράτους μέλους άλλου από εκείνο της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας, μολονότι γνωρίζει την ύπαρξη, αφενός, εργατικών απαιτήσεων τις οποίες έχουν τοπικοί πιστωτές εντός του άλλου κράτους μέλους και οι οποίες έχουν αναγνωρισθεί με δικαστικές αποφάσεις και, αφετέρου, συντηρητικής κατασχέσεως περιουσιακών στοιχείων η οποία έχει επιβληθεί από δικαστήριο εργατικών διαφορών του άλλου αυτού κράτους μέλους.

Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

82 Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν να διευκρινισθεί αν το άρθρο 21, παράγραφος 2, του κανονισμού 2015/848 έχει την έννοια ότι ο διαχειριστής της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας δύναται να ασκήσει αγωγή πτωχευτικής ανακλήσεως κατά πράξεως του διαχειριστή της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας.

83 Κατά την ως άνω διάταξη, ο διαχειριστής της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας δύναται επίσης να ασκεί οποιαδήποτε αγωγή πτωχευτικής ανακλήσεως προς όφελος των πιστωτών. Επομένως, όπως επισήμαναν με τις παρατηρήσεις τους οι ενάγοντες της κύριας δίκης και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο κύκλος των προσώπων κατά των οποίων μπορεί να ασκηθεί τέτοια αγωγή ουδόλως περιορίζεται.

84 Ως εκ τούτου, από το γράμμα της εν λόγω διατάξεως δεν προκύπτει κανένα στοιχείο βάσει του οποίου θα μπορούσε να υποστηριχθεί ερμηνεία της παρεμποδίζουσα τον διαχειριστή της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας να ασκήσει αγωγή πτωχευτικής ανακλήσεως κατά πράξεως του διαχειριστή της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας εφόσον ο πρώτος διαχειριστής εκτιμά ότι η συγκεκριμένη αγωγή είναι επωφελής για τα συμφέροντα των πιστωτών.

85 Η ερμηνεία αυτή είναι, εξάλλου, σύμφωνη με έναν από τους ουσιώδεις σκοπούς του κανονισμού 2015/848 ο οποίος κατατείνει, χάρη στη δυνατότητα κινήσεως δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 40 και 46 του κανονισμού, στην προστασία των τοπικών συμφερόντων (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2014, Burgo Group, C-327/13, EU:C:2014:2158, σκέψη 36).

86 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το άρθρο 21, παράγραφος 2, του κανονισμού 2015/848 έχει την έννοια ότι ο διαχειριστής της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας δύναται να ασκήσει αγωγή πτωχευτικής ανακλήσεως κατά πράξεως του διαχειριστή της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας.

Επί των δικαστικών εξόδων

87 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους των κύριων δικών τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Τα άρθρα 7 και 35 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/848 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας, ερμηνευόμενα σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 72 του εν λόγω κανονισμού,

έχουν την έννοια ότι:

το δίκαιο του κράτους ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας έχει εφαρμογή μόνον στις απαιτήσεις που γεννήθηκαν μετά την έναρξη της διαδικασίας αυτής και όχι στις απαιτήσεις που γεννήθηκαν κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της ενάρξεως της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας και εκείνης της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας.

2) Το άρθρο 3, παράγραφος 2, και το άρθρο 34 του κανονισμού 2015/848

έχουν την έννοια ότι:

το ενεργητικό της πτωχευτικής περιουσίας που βρίσκεται στο κράτος ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας αποτελείται αποκλειστικώς από τα περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται εντός του εν λόγω κράτους μέλους κατά τον χρόνο ενάρξεως της συγκεκριμένης διαδικασίας.

3) Το άρθρο 21, παράγραφος 1, του κανονισμού 2015/848

έχει την έννοια ότι:

ο διαχειριστής της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας δύναται να μεταφέρει τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη εκτός κράτους μέλους άλλου από εκείνο της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας, μολονότι γνωρίζει την ύπαρξη, αφενός, εργατικών απαιτήσεων τις οποίες έχουν τοπικοί πιστωτές εντός του άλλου κράτους μέλους και οι οποίες έχουν αναγνωρισθεί με δικαστικές αποφάσεις και, αφετέρου, συντηρητικής κατασχέσεως περιουσιακών στοιχείων η οποία έχει επιβληθεί από δικαστήριο εργατικών διαφορών του άλλου αυτού κράτους μέλους.

4) Το άρθρο 21, παράγραφος 2, του κανονισμού 2015/848

έχει την έννοια ότι:

ο διαχειριστής της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας δύναται να ασκήσει αγωγή πτωχευτικής ανακλήσεως κατά πράξεως του διαχειριστή της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας.

(υπογραφές)